

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc Egylet - Alapította Dr. Boros György

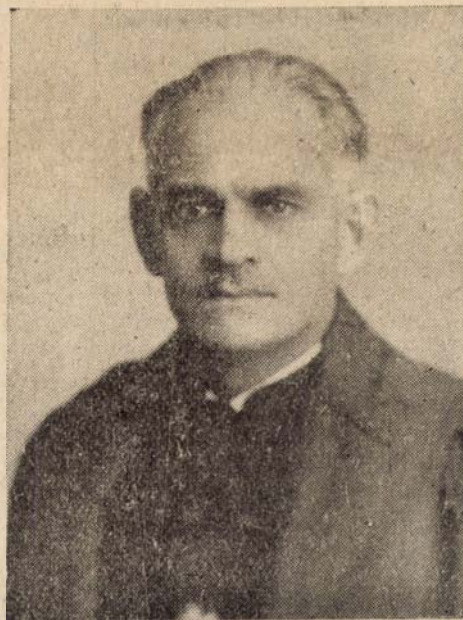
Egyes szám ára 2000 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 1. szám
Kolozsvár, 1947. február hó 15.

Köszöntjük új főpásztorunkat!

Isten úgy akarta, hogy az erdélyi unitárius egyház tíz év alatt négy püspököt válasszon. 1928-ban Tordán, 1938-ban Kolozsváron, 1941-ben pedig Marosvásárhelyen gyűlt össze a püspök-választó zsinat. Még elevenen élt mindnyájunk emlékezetében az a nagyszerű hangulatu gyűlés, mely Józán Miklós püspöki vikáriust emelte a legfőbb egyházi méltóságba, amikor 1946. szeptember 15-ére az egyházi tanácsosoknak ismét gyülekezniök kellett törvényes kötelességük teljesítésére. A nagyszabású ünnepség színhelye ezuttal Székelykeresztúr volt. A hívek serege már hónapokkal a gyűlés összehívása előtt lázas érdeklődéssel készült a nagy napra. Amint az ilyenkor történni szokott, a leendő főpásztor személyét illetően megindultak a találgatások és tervezgetések. Egyet megállapíthatunk: a legmegtisztelőbb és legfontosabb egyházi méltósággal kapcsolatosan a legaraválókba kerültek szóba. Ami a választás előtt történt, nem versengés volt, hanem az egyházi tanácsosok egymástól elterő, de egymás nézetét tiszteletben tartó, becsületes, őszinte egyházszeretettől fűtött meggyőződése, mely azt akarta, hogy ezekben a válságos időkben a körülményekhez képest a legalkalmasabb személy kerüljön az egyház élére.

A székelykeresztúri zsinat döntött s annak értelmében egyházunk főpásztora Dr. Kiss Elek teológiai tanár, egyházi főjegyző lett. A választás kihirdetésének pillanatától kezdve, amint az unitárius felfogás szerint magától értetődő, minden vita végképpen lezárult s egyházunk vallásközönsége egységesen, öntudatos lélekkel sorakozik fel új lelki vezére mellé.

Főpásztorunk Medesérről, Udvarhely vármegyéből indult el 58 évvel ezelőtt és Dávid Ferenc székéig érkezett el. A legalsóbb rétegből emelkedett a legmagasabb méltóságig. Ez nem kivételes dolog. A Székelyföld ismeretlenségéből egyszerű harisnyás gyermekekben sok reménység kelt szárnyra s sok vált azokból az idők folyamán valóra. Püspökeink, tanáraink, papjaink, közéleti vezetőink jelentős része a kemény, szívós, őszerejű, élni vágyó, gazdag képességű, egyszerű nép fiaiból került ki. Ennek a nagyszerű népnek akaratereje, kitartása, lelkesedése testesült meg új főpásztorunkban, akinek munkássága elé az unitárius és magyar közvélemény bizalommal tekint.

A belföldről és külföldről egyaránt kifejezett jókívánságokhoz őszinte tisztelettel sorakozik fel a Dávid Ferenc Egylet s annak keblü lapja, az Unitárius Közlöny is. Örömmel köszöntjük főpásztorunkat, aki, jól tudjuk, nehéz feladatra vállalkozott, amikor a sokat szenvedett, számtalanszor megalázott, de Istenbe vetett hitével újból és újból talpraállott erdélyi magyar nép részének irányítását kezébe vette. De hangzik feléje az örökké élő Jézus biztatása: „Az én igám gyönyörűség és az én terhem könnyű”. Igerjük főpásztorunknak, hogy terhes, de gyönyörűség munkájában mellé állunk hittel, becsülettel, ragaszkodással, lelkesedéssel. Felajánljuk szolgálatunkat, segítségünket s ami a legfőbb: szeretetünket. Őszinte szívvel kívánjuk, hogy az Isten, a mi Atyánk áldja meg őt testi és lelki erővel és segítse Istennek tetsző, magasrendű emberhez méltó munkásságában egyházunk és népünk előmenetelére, egy igaz Istenünk dicsőségére. Dr. Kovács Lajos.

A székelykeresztúri püspökválasztó zsinat

1946. szeptember hó 15-én volt Székelykeresztúron a püspökválasztó zsinat. Az unitárius lélek buzgóságára vall az az öröndetes tény, hogy a nehéz idők dacára is több, mint 130 egyházi tanácsos és még sok lelkes unitárius jelent meg ezen a gyűlésen.

A Zsinati Főtanácsnak elnöke Dr. Kiss Elek akkor még püspökhelyettes és Dr. Gál Miklós főgondnok voltak. Jegyzőkönyvvezetésre Benczédi Pál teológiai tanár, egyházi tanácsos, a betegsége miatt otthon maradt közügyigazgató helyettesítésére Árkosi Tamás esperest kérte fel a Zsinati Főtanács.

Dr. Gál Miklós főgondnok az idők komolyságát jellemző beszéddel a zsinati főtanács ülést megnyitja; Árkosi Tamás esperes közügyigazgató buzgó imája után megtörténnek a köri jelentések. Az időközben történt választások alapján a Zsinati Főtanács az esküt beveszi: Dr. Erdő János kolozsdobokaköri és Nagy Béla felsőfehérvári esperesektől, Kádár Zoltán felsőfehérvári felügyelőség gondnoktól; Asztalos Ferenc, Fülöp Árpád, Gálfi András, Kálmán Dénes, Lukács Sándor, Kökösi Kálmán, Lengyel József, Miklós János, ifj. Nagy Béla, Nagy Domokos, Nagy József, Pethő Balázs, Sükösd Pál, ifj. Szász András egyházi tanácsosoktól.

A Zsinati Főtanács hódoló tiszteletét nyilvánítja Ófelsége Mihály Románia királya iránt, tiszteletteljes üdvözlését tolmácsolja a miniszterelnök és a vallásügyi miniszter uraknak és mindezeket sürgönyileg el is küldi rendeltetésük helyére.

Miután a Zsinati Főtanács az E. K. Tanács által megállapított tárgysorozatot elfogadja, megtörténik a szavazás a püspökválasztásra. A Zsinati főtanács Dr. Kiss Elek püspökhelyettes, teológiai tanárt választja meg püspöknek. Megválasztott új püspökünket a Zsinat nevében Dr. Gál Miklós főgondnok meleg szeretettel köszönti, mire a püspök meghatottan mond köszönetet. Az egyház iránt való szeretetének a következő szavakkal ad kifejezést: „Hálás szívvel fogadom püspökké történt megválasztásomat s ígérem, hogy életem minden energiáját továbbra is népemnek, a magyar Unitárius Egyháznak és azon keresztül az országnak és az emberiségnek szolgálatára fogom fordítani. Kérem az Istent, hogy adjon az egyháznak nemes és nagy küzdelmében erőt, kitartást és segédelmet s adjon munkás férfiakat és nőket, akik a szervezett intézményeket hivatásuk magaslatára tudják emelni. Az Isten, a mi Atyánk legyen és maradjon mindnyájunkkal és adjon nekünk segédelmet arra, hogy megvalósíthassuk hivatásunk célját: az Isten országát és ezáltal szolgálhassuk az egész emberiség nagy célját, a népek eljövendő testvériségét. Ezen érzésekkel és imává nemesülő gondolatokkal fogadom megválasztásomat és kérem Istennek örök áldását.”

A Zsinati Főtanács a lemondás folytán megüresedett főgondnoki állásra Dr. Mikó Lőrinc ny. táblai tanácselnököt, volt egyházi referenset választotta meg.

Az E. K. Tanácsnak bejelentette volt Dr. Gál Miklós főgondnok,

hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel állásáról lemond. Zsinati Főtanács E. K. Tanács javaslatával megegyezően nem fogadta el a lemondást, hanem kérte őt, hogy továbbra is maradjon meg fontos egyházi vezető állásában. Dr. Gál Miklós a kérésnek engedve, továbbra is megmarad főgondnoki tisztében.

Ezután elnök a gyűlést felfüggeszti és a kollégium udvarán levő istentiszteletre vonul. Az istentiszteleten imát Biró Izsák szentgericei lelkész, egyházi beszédet Lukács Sándor dicsőszentmártoni lelkész Mt. V. 6. Róm. VIII. 19. alapján mondott, urvacsorai ágendát pedig Úrmösi Gyula sepsiszentgyörgyi lelkész tartott. Dr. Kiss Elek szívhez szóló beszéddel szentelte fel a hét ifju lelkészt, névszerint: Simó Attila nyárádszentmártoni-csikfalvi, Dr. Szász Dénes gagyai, ifj. Péter Odön böződujfalvi, Gálfalvi Péter kolozsvári s. lelkész, Adorjáni Károly magyarzsákodi, Gellérd Imre h. tanár, Székely Gergely verespataki lelkészeket. Az ünnepi szertartás végén Simó Attila mondott köszönetet a püspöknek s tett ígéretet a hivatás teljesítésére.

Istentisztelet után a püspök úr az egyházi egyesületek, intézmények és a világi hatóságok üdvözlését fogadta. Ezután nagy közebed volt, melyen a zsinati tagokat sokkal felülmuló számban ünnepelték a nép főpásztorát: Dr. Kiss Elek püspököt.

A Zsinati Főtanács a késő délutáni órákban Árkosi Tamás közügyigazgató-h. imájával nyert befejezést.

Az Unitárius Közlöny hosszú kényszerű szünet után újból köpogtat a hivek ajtaján. A Dávid Ferenc Egyet központi vezetősége december folyamán szétküldött köriratában felkérte az egyházközségek vezetőségeit, hogy lapunk minél nagyobb számban való terjesztése érdekében minden lehetőt tegyenek meg s közöljék velünk az elhelyezhető példányok számát. Akkor egy lap árát 1000 Leire terveztük. A nyomdai és papírárak újabb magyarányu emelkedése miatt ezt az összeget kétszeresére vagyunk kénytelenek felemelni. A pénz értékének bizonytalansága miatt előfizetésekre építeni egyelőre sajnos nem tudunk. Ezért a lapot

még mindig darabonként kell árusítanunk. Nehány egyházközségből értesítés érkezett arról, hogy a hivek egy évre, vagy félévre előfizettek 12.000 Lei, illetve 6000 Lei összegben. Az eddig befizetett előfizetési díjakat elfogadjuk olyan formán, hogy azokat félévi, illetve negyedévi előfizetésekként könyveljük el. Kérjük hveinket, hogy ezt a megoldást a körülményekre való tekintettel fogadják el s egész szívükkel és lelkükkel álljanak lapunk mellé, hogy az a közeljövőben újra életképessé válhassék s több mint félszázaddal ez előtt megkezdett nemes munkáját folytatva, hivatását továbbra is teljesíthesse.

A Főisztelendő Úr püspökké választását a kormány tudomásul vette s őt tisztségében még december folyamán megerősítette. Az előirt eskütétel Ófelsége színe előtt közelebről fog végbemenni.

Nyárádszentlászlói egyházközségünk ezuton köszönetet Szöllösi István, Fekete Gyula gázszerezőknek, kik a templomba a gázt teljesen díjtalanul bevezették, valamint Héja igazgatónak, Komornoky és Dénes mérnököknek, kik e nemes célra vezetékcsövet adományoztak.

Kiss Tamás s. szentkirályi atyánki fiát két évtizedes gondnokságának érdemeire való tekintettel az egyházközség tb. gondnokká választotta.

Kovács János

(1846–1905)

1946. augusztus hó 8-án mult 100 esztendeje annak, hogy Kovács János tanár az udvarhelymegyei Fiafalva községben napvilágot látott. A szabad székely családból elindult Kovács János olyan értékes és tanulságos pályát futott be, amelyről meg nem emlékezni annyit jelentene, mint megfosztani magunkat, ha ismertük őt, a boldog és termékenyítő visszaemlékezés élményétől s akik nem ismerték, azokat megfosztani az ő tanulságos életének drága kincseitől.

A középiskola kitűnő sikerrel való végzése után a papi pályára készül. Az egyház külföldre küldi ki tanulmányai továbbfolytatására. Egy fél évet Zürichben, két termékeny évet Londonban a Manchester New Collegeben töltött. Londoni tanulmányai termékenyítették meg oly nagy mértékben lelkét, hogy azzal egyházunknak és nemzetünknek kiváló szolgálatokat tehetett. Londonban tűnt ki különösen társadalmi értéke. Minden szépért és jóért lelkesedni tudó lelke rendkívül sok barátot szerzett neki. A kiváló emberek barátságát nemcsak megtudta nyerni, hanem meg is tudta tartani. Angliai 2 évi tanulása alatt a társadalmi munkába nemcsak belekapcsolódott, hanem abban valóban vezér lett. Tanulmányai befejezésével beutazta az „Egyesült Királyságot“, Angliát, Skóciát, Welset és Írországot és sok helyen istentiszteletet tartott.

Midőn 1877 év nyarán hazatért, itthon a zsinat kolozsvári kollégium munkatörténelem-tanárává választotta. Az Unitárius Teológián és a kolozsvári Tud. Egyetemen az angol nyelvet tanította. 14 évig a kollégium igazgatója volt; megalapítja Kolozsvárt az angol társalgó kört s ennek kezdetfől fogva lelkes elnöke egészen haláláig. A Keresztény Magvetőnek társszerkesztője, a „Hungary“ (Magyarország) című honismertető lapnak belső munkatársa, a Március 15-iki Bizottságnak állandó vezető tagja, az Iparos Egyetel egyik komoly tanító-mestere. Ezek csak főbb pontjai működésének. Ezekről lapunk szűk terjedelme miatt csak néhány jellemző szóval emlékezünk meg ezuttal.

Lelkésznak készült és tanár lett. A tanári állást olyan hivatásnak tekintette, mint ahogy azt az igazi lelkész teszi. Történelemórák alkalmával nem egyszer nemes büszkeséggel emlékezett meg arról, hogy ő fölszentelt lelkész. Fialtanár korában gyakran tartott istentiszteletet; 1879-ben a székelykereszturi zsinatnak ő volt a szónoka. Az emberiség történetét ilyen magáé, megnevesült papi szellemben fogta fel. Azt vallotta Carlyle-al, hogy a történelem a nagy emberek

életrajza. A nagy történelmi szemlélyiségek előadásában csodálatos mester volt. Ma is füllünkbe cseng, amint előadást tart pld. Cromwellről, a francia forradalomról, a vértanu Dózsa Györgyről, vagy a magyar szabadság nagy harcásairól: Bocskayról, Bethlen Gáborról, II. Rákóczy Ferencről, Kossuth Lajosról. Lelkesedéstől áthatott gondolatait valóban átadta a lelkes diákságnak.

Amit hirdetett a szószék magaságából, azt az életben igyekezett megvalósítani. Mindenhol kész volt a műveltség és haladás demokráfikus eszméinek a hirdetésére. Különösen az iparoskörben tartott előadásai érdemelnek figyelmet ebből a szempontból.

A angol nyelv tanításánál is teljes lelkét adta munkájához. Az angol életbe, szellembé vezette be a lelkeket. Senki sem volt nálanál hivatottabb erre, mert ő valóban ismerte és szerette az angol és

amerikai irodalmat. Az angol klub ülésein szivesen szavalt angolul a nagy költők műveit. Különösen közel állott szívéhez Poe Edgar „Hollója“, amelynek szinte a kétségbeesésig fokozódott fájdalma közel állott szívéhez, miután hön szeretett feleségét, Kriza János püspök leányát oly korán elveszítette. Az angol nyelv művelését összekapcsolta azzal a nemes céllal, hogy nemzetét és egyházát közelebbi kapcsolatba hozza a két nagy nemzettel, az angollal és amerikaival.

Ez a főrekvése nemcsak jámbor óhaj volt, hanem valóságos hősi munká és olyan megérdemelt nagy siker, amely csak kevés halandónak jutott osztályrészül. Kovács János a tanári katedrát olyannak tekintette, mint a tempolomi szószéket. A tanuló ifjúságra nagy gondja volt előadások után is. Mindig irányította, intette, ha szükséges volt, korholta, hogy az ifjúságból igazi művelt, erkölcsileg teljesen megbízható nemzedék fejlődhessen. Különösen nagy gondja volt a székely fiukra. Mint igazgató szigorú volt, de megértő és megbocsátó a jó utra tőrökkel szemben. Annyira magáévá tette tárgyait, hogy nemcsak az iskolában, hanem a társadalmi életben is a történelem és az angol szellem megtestesítője volt. Erdélyben mindenki ismerte és ő is ismert minden valamirevaló embert.

Ezekből az adottságokból következett, hogy az unitárius egyház E. K. Tanácsa kétszer is megbizta külföldi képviselővel. 1881-ben a Brit és Külföldi Unitárius Társulat londoni gyűlésén képviselte az egyházat. Sikere kétségtelen volt. Ekkor állandósították a Manchester New Collegeben a már korábban is adott tanulási segélyt és a budapesti egyházközség részére is évi segélyt biztosítottak.

A következő 1882. évben arra nyert megbízatást, hogy az amerikai unitáriusok Saratógában tartandó konferenciájára menjen el az egyház képviselőjeként. Kovács Jánostól nemcsak az egyház, hanem a magyarság is sokat várt. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter külön megbízást adott az amerikai közoktatásügy tanulmányozására; az egyház pedig a szellemi kapcsolatok kimélyítésé mellett anyagi

segítségét is várt Amerikától. Kovács János mindkét feladatot meszerien oldotta meg. Mondhatjuk bátran: fölülmulta a várakozást.

A tengeri vihar miatt egy nappal későbbre érkezett Amerikába, a gyűlés kezdete után, de ötletességével azonnal meghódította az egész konferenciát. Nagyszerűen szónokolt angol nyelven is; előadásaira a nagy napilapok is felfigyeltek és méltatták azokat. Öt hónapig volt Amerikában. 300-nél több gyűlésen vett részt és azokon mind beszédet tartott. Nagyon sokszor tartott istentiszteletet.

Előadásaival a testvéri kapcsolatot úgy elmélyítette, hogy az úgynevezett Richmond tanári székre 32.000 forintot gyűjtöttek össze, Kovács János nagyszerű munkája következtében.

Ez utazás közepette látogatta meg Kossuth Lajost, a nagy magyar hazafit. Erről a látogatásról írta: „Életemben annyira meg nem voltam hatva, mint amidőn nagy hazánkfia előtt álltam.“ Kossuth is az unitáriusokról kedvező, elismerő véleménnyel volt, amint azt múlt évi naptárunkban megírtuk. Az unitárius vallást tartotta a jövő vallásának.

A fönt vázolt eszménynek, a vallászabadság, az unitarizmus és az emberiség nagy eszméjének élt Kovács János egész életében. Hitestvéreit és nemzetének fiait és leányait igyekezett arra a magaslatra emelni, ahol a nyugati műveltség és demokrácia áll. Ezért a nagy eszméért lelkesedett, lángolt és dolgozott utolsó lehelletéig. Nem csoda, ha olyan korán, már 59 éves korában elégett a hitnek, tudásnak áldozatos munkájában.

Úgy érezzük, hogy a lelkében élő láng ma is lelkesít, ma is melegít. Jó tehát Kovács Jánosra visszaemlékezni. Lelkünk ma is gazdagodik az ő szelleme gazdag kincseinek hatása alatt,

Benczédi Pál.

Lelkeszi, énekvezéri és tanítói kinevezések 1946. április óta. A Főtisztelendő Püspökhelyettes ur, illetve Püspök ur kinevezte Nyitrai Mózes lupényi lelkészt Kénosba, Lőrinczy Géza nagybányai szorv. g. lelkészt Homoródalmásra, ifj. Sebe Ferenc m. zsákodi lelkészt vallás-tanítói lelkésznek Kolozsvárra, Nemes Dénes kedei lelkészt Sepsikálnokra, Szathmári Géza nagysolymosi lelkészt Kedébe, Adorjáni

R. Károtyt Magyarzsákodra, Mátyás György lelkészt Csekefalvára, Bedő Béla s. lelkészt Szentivánlaborfalvára, Máthé Sándor gy. lelkészjelöltet h. lelkésznek Petroszényba; Kozma Béla pipei és Nagy Samu bordosi lelkészek cseréltek egymással, de a csere bordosi lelkész súlyos betegsége miatt még nem történt meg. Sikó Juliannát h. tanítónőnek Buzaházára, Kendi Erzsébet áll. tanítónőt énekvezérnek Csekefalvára, Máthé Piroskát tanítónőnek Nyárádszentlászlóra, Vass Saroltát tanítónőnek Szovátra, Istvándi Ilonát tanítónőnek Szovátra, Nagy Jenőt énekvezér-tanítónak Ádámosra, Szabó Andrást tanítónak Nyárádgálfalvára, Sz. né Damó Margitot tanítónőnek Nyárádgálfalvára, Csongvai Árpádot énekvezér-tanítónak Kőkösre, Fülöp Rózát h. tanítónőnek Ádámosra, Balogh Margitot h. tanítónőnek Bethlenszentmiklósrá, Patakfalvi Izsákot h. tanítónak Ravába, Bedő Zoltánt tanítónak Bölönbe, Pávai Ferencet tanítónak Küküllődombóra, Gergely Sándort h. tanítónak Magyarzsákodra, Eördögh Ilonát Nyomátról tanítónőnek Vadadba, Patakfalvy Jenőt énekvezér-tanítónak Magyarsárosra, Patakfalvéné Kerestély Izabellát tanítónőnek Magyarsárosra, Bede Jenőt ig.-tanítónak Alsófelsősztmihályra, Gyarmathy Jánost h. tanítónak Szentháromságra, Gyulai Béla áll. tanítót énekvezérnek Sepsikálnokra, Nagy Ferenc áll. tanítót énekvezérnek Hom. Almásra, Simó Aladárt énekv.-tanítónak Csikfalvára, Kozma Ildikót h. tanítónőnek Nyomátra, Bálint Annát h. tanítónőnek Székelykálba.

HAJNALI EMLÉK

Valami régen-régen
elszállott hajnali hang
nyomán ma felrebben az emlék
s nyelvel, mint kicsi harang.

Dörzsöli párás szemét
az ablak s az útra tekint:
pirkad már, hajtja a hajnal
ködszínü teheneit.

Nagyot aludtunk; lám, a tűzgyújtón
vig kacagásként csapkod a láng.
Cselédünk sohse volt, legkorábban,
mint kicsi fűszál, ébredt anyánk.

Megsímítom most szelíd alakját,
amint szívemből csöndben kikel
s elönt a napfény, elönt a drága
napfény, akár a reggeli tej . . .

Lélay Lajos.

Magyarországi egyházközségünk december 1-én avatta fel három tanerős, két tantermes unitárius népiskoláját. Ebből egy tantermet nagy áldozatokkal a gyülekezet fejezt be. A nagyszabású ünnepségen Dr. Erdő János esperes, Dr. Bodor András mb. koll. igazgató és a középiskolás leányok munkaközösségének egy csoportja kíséretében részt vett a Főtisztelendő Ur is, akinek püspökké választása óta ez volt első hivatalos ténykedése. Az istentiszteletet és a felavatást a Főtisztelendő úr végezte, aki a templomban fogadta a helyi egyházi és polgári hatóságok meleghangú üdvözléseit. Délután vallásos ünnepély volt, melyen a munkaközösség tagjain kívül Antónia Mihály lelkész, Benczédi Márton igazgató, Vass Sarolta és Istvándy Ilona tanítónők rendezésében a helyi iskolák növendékei szerepeltek.

Homoródújfalvi egyházközségünk dec. 15-én a Főtisztelendő Püspök ur és a gyülekezet volt lelkésze, Benczédi Pál teológiai tanár jelenlétében szentelte fel gyönyörű közművelődési házát, melyet a hívek 75 millió Lei értékét meghaladó adományaikkal és közmunkájukkal építettek. Az istentiszteleten a szolgálatot Benczédi Pál, a közművelődési ház felavatását pedig a Főtisztelendő úr végezte. Az E. K. Tanács Végh Mihály lelkésznek, az egyházközség elöljáróságának és minden egyes egyháztagnak elismerő köszönetét nyilvánította és további lelkes, buzgó munkájukra Isten áldását kérte.

Előfizetési elszámolást helyszüke miatt következő számunkban közlünk.

Pályázati hirdetés.

E. K. Tanács 1942/1946. és 176/1947. számú határozatok alapján pályázatot hirdet a hatósága alatt álló kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián üresedésben lévő rendszeres teológiai és ószövetségi tanszakokra. Pályázhatnak mindazok a lelkészi oklevéllel bíró lelkészek, kiknek teológiai tanári vizsgájuk megvan. A pályázók az Egyházi Főtanácshoz címzett folyamodásukat, melyben a nős pályázóknak feleségük unitárius voltát is igazolniuk kell, a Teológiai Akadémia Igazgatóságához kell hogy beküldjék. A beküldési határidő: 1947. március 25-ik napja.

Kolozsvár, 1947. február 21-én.

Dr. Kiss Elek, püspök.

CSENDES ÓRA

Imádság

Irta és elmondta Erdős Mihály tordai unitárius énekvezér-tanító — kibucszása alkalmával —
1947 január hó 26-án.

Megtartásnak, gondviselésnek örök Istene!
Mennyei Édes Atyánk!

A Te tiszteletedre épült egyszerű templomban buzgó sereged alázatos érzésekkel borul le, hogy lélekben, áhitatban bekapcsolódjék kibucszó egyházi szolgád imádságába, melyet Hozzád intéz a megtartásért, a gondviselésért és sorsának intézéséért.

Fogadd őt e pillanatban kegyelmesen a Te sátorodban, rejtsd el őt titkos helyeden, hogy lehessen lélekben Teveled, hogy lehessen a Te örök oltalmadban.

Leborul előtted! — Elfáradt lelke Tenálad megpihenni, — erőt gyűjteni óhajt. Adj azért neki most is alázatos lelket, hogy 42 évi szakadatlan egyházi szolgálata után békeséggel hagyhassa el e hajlékot és hiveid seregét. Adj neki most is erőt, hogy e hajlék áhitatos hangulatában egész szívét, lelkét öntesse ki Teelőtted.

A Te szolgád, ki a kísértéseket sokszor elszenvedte, de hitét soha el nem vesztette; reménységét mindig megtalálta, a szeretetet szüntelenül szem előtt tartotta; aki rendületlenül bizott mindig isteni gondviselésedben és mindig megnyugodott végzéseidben, akinek sorsát úgy intézted, hogy ha elesett, akkor is fölkelhetett; akinek dolgait úgy igazgattad, hogy pályáján előre haladhasson, akinek lelki és testi erejét úgy acéloztad, hogy a kijelölt helyen hűségesen helyt állhasson, akit megajándékoztál igyekezettel, kötelességtudattal, szorgalommal; kinek lelkébe fogékonyságot csepegtettél a hivatás betöltésére, — most hiveid színe előtt kér Téged, bocsásd el őt békeséggel e helyről, az egyházi munkamezőről.

Ha göröngyös utain néha-néha voltak kis örömei, azt is a Te véghetetlen jóságodnak köszöni; — ha szenvedései, fájdalmái, csapásai meg-megujultak, azok is a Te intéseidből származtak; vérző szíve fájdalmára Te hintettél balzsamot; — könnyül sorsa most is rajta, ha imára nyílik ajka.

Mindeneket köszön neked, mindenekért áld Téged, mindenekben a Te kegyelmedért könyörög, mert érzi a Te atyai gondoskodásodat. Gazdag ő a Te félelmedben, vagyona van az alázatosságban, hajléka van a hitben, erős vára van a reménységben, támasza van

Tebenned. Hisz és bizik gondviselésedben; hiszi, hogy sem mélység, sem magasság, sem sötétség, sem világosság el nem választhat Tőled; hiszi, hogy jelenléted fölemeli és megtartja őt a hitnek, a reménynek és szeretetnek gyakorlására.

A Te szolgád nem csak magáért könyörög; imádkozik azokért is, akik az ő közvetlen szerettei, legyenek azok itt a közelben, avagy a messzi távolban; — áldd meg, szenteld meg őket a Te dicsőségedre, szent neved félelmére.

A Te szolgád imádkozik a Te népedért is, könyörög e gyülekezetért is, melyhez lelke, szíve 22 éven keresztül hozzákapcsolódott a jóérzésben, az emberszeretetben, a barátságban, a gyermekek és ifjúság nevelésében, a zenei munka elmélyítésében, a hivek egyetértő, termékenyítő munkája kialakításában és mindabban, ami országod terjesztésének előmenetele e földön, e hajlékban, e gyülekezetben. Áldd meg ezt népet, áldd meg ezt a gyülekezetet és áldd meg azokat a gyülekezeteket is, amelyekben a Te szolgád megelőzőleg egyházi és tanítói hivatást teljesíthetett. Áldd meg e gyülekezet véneit, ifjait, nagyjait, kicsinyeit, e hajlékban s e hajlékon kívül a családban, a társadalomban. Tartsd meg a jókat, neveld a hivek és igazak számát, kik lélekből szeretnek és kívánnak Téged. Adj örömet az apáknak és anyáknak, hogy legyen megjutalmazva a nevelés gondja és az anyai szív önfeláldozó szeretete.

Áldd meg a Te törvényidnek magyarázóit, egyetemes egyházunk püspökét, teológiai tanárait, hogy terjedjen az Egyisten hite és az egyháztudomány mindenirányu ágazata.

Áldd meg ez egyházközség lelkipásztorát, főgondnokát, gondnokát, pénztárosát, keblitanácsosait bölcsességgel, igazságérzettel, sok rátermettséggel, sok türelemmel, hogy itéljenek bölcsen, hogy szóljanak igazán és megértéssel a hivekhez, hogy legyen összefogó, áldó békeség e gyülekezetben.

Oltalmadat terjeszd ki e szent hajlékra, ennek erősségeire, szószerűre, orgonájára, minden berendezésére, hogy legyen kimagasló Siona a Te országod terjesztésének, hol a hivek seregében dicsőíttessék a Te szent nagy neved, most és mindörökké. Ámen.

TÜZHELY MELLETT

P á r c i á l i s

Sok vesződés után egy augusztusi reggel megérkeztem a patakfalvi rokonokhoz. Nagy örömmel fogadnak, és mindjárt sajnálkoznak afelett, hogyha két nappal hamarabb érkeztem volna, elmehettem volna a berkesi párciálisra. Nagyon sajnáltam, hogy nem hamarabb érkeztem, mert a párciális gyermekkorom egyik legmisztikusabb emlékei közé tartozik. Sohasem voltam még életemben párciálison, de épen ez tette nekem csodálatossá ezt a szót. Gyakran hallottam a családban az idősebbeket, amint a párciálisról beszéltek, mindig úgy, mint valami csodaszép dologról. 1896-ban egy nagynénem — akkor fiatal lány, ma igen, igen öreg asszony — vigyázott ránk két hétig, amíg a szüleink a milleneumi kiállításon voltak. Háromszékről utazott hozzánk Kis-küküllőbe és amire emlékezem az a lelkesedés volt, ahogy egy párciálisról beszélt. Mintha én is átéltem volna valami efféle öt éves koromban, amiből az a kép maradt meg bennem, hogy a falu ünnepi színben volt, hogy mindenki sietett és hogy mindenki valami kellemes lázban égett. És hasonló hangulatot hoztak abban az időben az itt-ott megismélt hitek, ha valakinek alkalma volt egy párciálison részt venni.

Azóta sok idő eltelt, a világban igen szétszóródtunk, és most a szülőföldem közelsége felelevenítette bennem a párciális szóval kapcsolatos egész misztikus emléksorozatot. Mert mai napig is alig tudom, hogy mi az a párciális. Annak idején meg egyáltalán nem tudtam, de nem is tudhattam, mint hét-nyolc éves kis fiú. De hogy a párciális valami csodálatos, izgalmas, szép valami, ez így maradt meg gyermekkorom óta az emlékezetemben egész életemen át, bizony több mint ötven éve.

És most elkéstem két nappal, hogy egy valódi párciálist láthattam volna. Nagyon-nagyon sajnálkoztam, és amikor épen magyaráztam, hogy ez a párciális szó micsoda misztikumokat takar még mai napig is bennem, a nagybátyám megvigasztal, hogy nem olyan különös valami az, hogy nem is hívják azt már párciálisnak, legföllebb az öregebb falusiak, hogy egyházköri

közgyűlés annak a mostani neve. A közgyűlés szó kicsit lehűtötte a lelkesedésemet, mert tapasztalatból tudom már, hogy minden, ami gyűlés, az nem érdekes, de ami közgyűlés az épen nem, sőt!... amint ezt már mindenki tudja. Egy kicsit azért még mindig sajnálkoztam, mert mégis érdekes lett volna ott falun átélnem egy ilyen — régiesen — párciálisnak nevezett közgyűlést. Mert hogy mindenki — gondolok én a hozzánk járó fiatalokra, főleg lányokra — lázas lelkesedéssel beszólt róla, az tény. A nagynénem aztán vigasztalt, hogy hát ne busuljak, mert majd Pista holnap hazajön, ő majd elmeséli, ami ott volt. A Pista az én unokaöcsém, olyan 18 éves kamasz legény, aki már jórészt önállóan gazdálkodik a házban. A néném magyarázóan mondja, hogy elküldték Pistát, hogy legyen ott ő is; a másik bátyja kurátor, neki menni kellett hivatalból és így átvitték a tiszteletes urat is és Pista hajta a lovakat. Ilyenkor ott lányok is összegyűlnek, menjen a legény ki egy kicsit a falu határából, hadd nézelődjék, mielőtt házasodna, hadd vegye észre, hogy más falu határában is vannak lányok. Majd jön Pista, ő majd elmesél mindent.

Igy megnyugodtam és vártam Pistát. De másnapra nem jöttek meg, csak a következő hajnalra. A nagybátyám már nagyon mérgekedett, hogy Pista összetörte valahol a kocsit, vagy nekihajtott az Oltnak. A nagynéném attól félt, hogy a fiú még be talált rugni és hogy szégyent hoz a családra. Így szidogatták Pistát és gyanúsították mindazzal, ami egy lovas emberrel és egy fiatal falusi legénnyel idegenben megtörténhetik. De aztán csak megérkeztek, frissen a lovak, vigan, zörgösen a szekér, jókedvűen a kurátor is, és a tiszteletes, és egy fokozattal rátartibban Pista. Ebből láttam, hogy mégis csak valami az a párciális, még ha egyházköri közgyűlésnek hívják is, mert Pistának megnőtt az önérzete. Ezt már láttam a hanghordozásából is, ahogyan a kisebb huga kérdezősködéseire válaszolt, pedig a szegény Milike csak azt kérdezgette, hogy kik voltak ott, már t. i. fiúk és lányok a szomszédos falvakból. A zörgő kocsit a

szinbe tolták, a lovakat ellátták és azután Pista eltűnt a szénába és csak este vacsora után került sor rá, hogy hallhattam tőle a párciálisról valamit. Pista az utóbbi négy év alatt, mióta nem láttam, megnőtt, kamasz legény, szörnyü hosszú lett — a falusi gyerekek is hosszabak most mint az én koromban — jele annak, hogy a modern orvosi tudomány már itt is hat.

Végre vacsora után, az eperfa alatt sor került rá, hogy kikérdegethettük Pistát.

A nagybátyám a hivatalos részletekből szeretett volna egyetmást hallani, maga is sokáig kurátor volt; öregkorában szereti az ember hallani, hogy mit csinálnak a fiatalok stb. stb. Pista azután jelentett is pontosan. Egy kicsit későn érkeztek meg, mert tel kellett venniök a szomszéd falusi papot, aki még nem volt készen; nem volt kivásalva a reverendája. Képzeltetik meddig kellett várni, míg azt a sok ráncot belevasalták. De azért elég korán érkezünk, mert a szentgyörgyiek autóbuzsa még mindig nem érkezett még. Sok nép jött össze, tele volt az iskola udvara, és főképp sok vénasszony volt ott, mert nőszövetségi gyűlés is volt. Végre megjött az autóbuzs és mire leporolták magukat a feketeruhás tiszteletesek, templomba mentünk.

Hát a gyűlést nem kezdték meg, mert ennek a kezdete 9 órára volt kifizetve — veti közbe a nagybátyám. Nem kezdtek ott semmit — mondja Pista — de nem is volt sürgős, mert az asszonyoktól, akik a konyhán dolgoztak, félfüllel kivettem a nagy megrökönyödésüket, hogy baj van, mert a borjút még nem vágták le, az este nem hozták haza az erdőről. Így azután templomba mentünk, de az szép volt. Olyan itten Berkesen nem látott még soha senki. Sorba állott ott mindenki, elől a papok reverendával, legelő az esperes ur, a nagy fekete baszujával, karján a hosszú reverenda fele. Utána a kurátorok, presbiterek, utánuk az egyéb vendégek. Ezek után az asszonyok, elől a nőszövetség vezetője, a sok szép papné és kántorné, utánuk a kurátornék, a presbiterek feleségei és utánuk a lányok, ezek között elől a kisasszonyok. A sor olyan hosszú volt, hogy a

várkaputól pont a községházáig tartott. A templom felisdetele lett, hogy a végén a berkesiek egy része nem is fért el. A templomozás olyan volt, akár a mennyországban. A sófalvi kántor kántorizált. A berkesiek csak néztek, hogy, hogy szól az orgonájuk. Mind azt kérdezték, hogy hát ezek a saját orgonájukat is elhozták? A kórusban fizenként kántor énekelt. Képzeltetik, hogy rezgett az ablak. Ilyen templomozást nem látott még Berkes, de talán az egész Háromszék sem. Sorban mentünk vissza az iskola udvarára, ott széteszlett a menet s a berkesiek hazamentek ebédelni, mert jó kettő után voltunk. A tiszteletes ki is hirdette, hogy már megbocsásásnak a fizetelt vendégek, de egy kis akadály miatt a bankett csak úgy négy felé kezdődik, s a belső embereket meginvitálta egy pohár szilvóriumra és egy falat kalácsra.

A nagy napsütés elől aztán behuzódtunk az iskolába, a nagy tanterembe a férfiak, a kicsibe az asszonyok. Az asszonyok között valami nagy dolog lehetett, mert pusmogták, hogy a vajádi papné lemondott az elnökségről.

Szóval megkezdődött a gyűlés — vetette közbe a nagybátyám. — Pista ezt mondja: „Gyűlés, olyasvalamirevalósi gyűlés nem igen kezdődött, mert én ahogy a lovaknak inni adtam, mindjárt ott voltam, de csak úgy beszélgették, hogy töltsék az időt, amíg megfő a borju.

Gyűlés volt a fiam, — veti közbe az apja — csak te nem vetted észre. — De Pista kitarlott a maga igaza mellett. — Beszélgetni, beszélgették, — de valami nagy gyűlés nem volt, csak töltötték az időt.

Hát ki beszélt, — kérdi a nagybátyám.

„Egy darabig az esperes ur elmondta, hogy márciusban elment minden eklézsiába, meglátogatta a papot, a kurátort, megnézte a templomot és így sorba minden faluban. Mikor befejezte, egy sovány kicsiny öreg ur a pódiumon felvetette a fejét s azt kérdezte: „No hát ehhez mit szólnak kendtek?“ Nem igen szóltak semmit, mire felállott a vajádi mester és elmondta, hogy ő is meglátogatta az iskolákat, de neki több esze volt, „áprilisban ment, amikor már nem volt sár. Meglátogatta minden kollágáját és igen dicsérte a fűrjedi mestert, hogy igen szépen énekelnek az ő iskolásai. De neki harmóniumja van az iskolában, ebből láthatják a belső emberek, hogy minden iskolába kell

venni harmóniumot. Mikor befejezte, a kis öreg újra felveti a fejét és azt kérdezte, hogy: no hát ehhez mit szólnak kendtek? — Ehhez sem szóltak semmit, csak a bibarcfalvi kurátor mondta, hogy most, amikor ilyen szárazság van, jó hogy nincsen harmónium, mert a szárazság az orgonát is meghájlasztotta; így legalább meg van az egyházközségnek az a haszna, hogy a harmóniumot nem kell javíttatni. A kis szürkefejú kérdezte is újra, hogy: no hát ehhez mit szólnak kendtek, de erre sem szóltak semmit, mert a kántorné jött és nagy mosolygásokkal jelentette, hogy a bankett terítve van és szépen kéri a gondnok urat, a tiszteletes urakat, a kurátor és presbiter urakat és a többi fizetelt vendégeket, akik a bankettre feliratkoztak, hogy fáradjanak a nagyterembe. De kéri a vendégeket, akik tán nem iratkoztak fel, hogy csak üljenek le, mert ebéd van elég, még vagy ötven embernek és hogy egy személy költsége 10.000 Lei bor nélkül.

Erre nagy örömmel kimentünk az udvarra és mindenki mondogatta, hogy no végre, hogy kezdődik. Hát megkezdődött a bankett. Legalább is volt százötven ember. Hogy meleg volt, az nem számított. A fő az volt, hogy a becsinált leves nagyszerű volt.

Hát az mind kített abból az egy borjuból? — kérdezte a nagynéni. Hm — mondja Pista — a borju csak kiegészítés volt. A lényeg, a tyuk, csirke, kacsa, liba adta, amit a gazdaasszonyok összeadtak. Nem sajnálták, mert zab, árpa, kukorica úgy sincs, mindent el kell úgy is vesztegetni. Így szívesen adták a falu híréért. De olyan becsinált nem is volt a vidéken tán soha. És annyi volt. Mire a levesnek vége volt, megszólaltak a cigányok.

Hát az hivatalos volt? — kérdi a nagybátyám. Nem a — mondja Pista, — csak úgy privát. A cigányok — ismeri a Görbe Ferit ugye apám — kérték, hogy engedjék meg hogy játszhasanak. Megengedték, csak a tányérozásért, de jól járt, mert a végén a sok maradékból tele ették magukat és a tányérozásból is bejött vagy háromszázezer Lei, ez fejenként kített vagy ötvenezret. A bort a Tóni hozta privát, de az is fogyott. Így hát a bankett jól kikerekedett.

A sült után megkezdődtek a felköszöntők. Hát a sült hogy volt? — kérdi a nagynéni. Szárnyas és

bornyu, krumpli mellé, meg savanyuság; paprika, paradicsom, uborka. A savanyuság volt a legdrágább, mondogatták az asszonyok, mert az senkinek sem termett és Brassóból kellett hozatni.

A sült után megszólaltak a papok. De hogy tudnak azok beszélni! Eddig csak prédikálni hallottam őket, de hogy azok hogy tudnak tréfálni, jobban mint a pupos Ferkó! Isten uccse, ha kirendelnék a papokat szombat este meg vasárnap délután a korcsmába, jobban mulatnának az emberek, meg nem is verekednének össze, — volt Pistának az egész életre való véleménye.

Hát kiket köszöntöttek? — kérdi a nagybátyám.

Hát — először az esperes urat, az esperes ur a vendéglátó egyházközséget. A szomszéd pap a teológiai tanárokat, a teológiai tanárok a kurátorokat s így sorba. Ez tartott a sütemény alatt is folyton. Egy beszéd a papoktól, egy nóta a cigányoktól.

Miféle sütemény volt? — kérdi a nagynéni.

Mi lett volna! pánkó. Mondta a kurátorné, hogy csöröge illet volna, de most csak ilyen háborus módon lehetett. Hát ez a háborus mód hatszáz pánkóból állott.

Délután négytől-hétig tartott a bankett. A legszebb köszöntőt az asszonyokra mondotta a nyugalmazott esperes. Hogy ez hogy kidecsérte az asszonyokat, a vajádi kurátorné odasugta a fenyedi papnénak, — hogy ugye tiszteletes asszony, szégyelnénk ha ilyen jók lennénk — de nem is tudom, hogy honnan tapasztalta meg a volt esperes ezt a sok jóságot, — de szép volt.

Hogy hol tapasztalta meg? hát ott, hogy sohase házasodott meg — vetette közbe a nagybátyám.

No mindegy, de azt mondotta a végén, hogy: kedves lelkeim, társaim, mi vasárnap délelőtt azt prédikáljuk, „hogy nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk“ — de azt hiszem, hogy most minden bankettező társam egyetért velem abban, hogy egy ilyen párciális banketten elmondhatjuk, hogy „nem azért eszünk, hogy éljünk, hanem azért élünk, hogy együnk“ — és hogy az élet ilyen szép, azt csakis az asszonyoknak köszönjük, éljenek az asszonyok. A cigányok tust huztak rá és kezdődött az igazi párciális.

Nono — mondta a nagybátyám — talán végződött.

Részben végződött, de csak a bankett. A tanítókisasszony beszedte a bankett díját. Hétórafelé megcsappant a nagy hang, mert az odaválósiai hazamentek ellátni a marhákat, de hamar visszajött az elevenje. Be is szürkülődött. A cigányok erősen gyantáztak. A szentgyörgyi soffőr előállott az autóbusszal, de aztán le kellett állítani a motort.

Mikor a motor leállt, mondtam a kurátor bácsinak, hogy tán mi sem fogunk bé. A kurátor bácsi azt mondja, hogy illendőség kedvéért szólj a tiszteletesnek, de ha még nem volna tisztában a helyzettel, mondd azt neki, hogy a szürke bokája megcsikkant és umslagolni kell. Mondom is a tiszteletes urnak, s erre azt mondja, hogy csak umslagolj Pista, nehogy a drága szürkének baja essék. Csak a fejrédiek szedelőzködtek, fogtak és mentek.

No, kitisztult a levegő — sóhajtott fel a fűrjedi kántor — most már meg lehet gyújtani a lámpát.

Most aztán megindult valami egészen más. A cigány már tudta, hogy hányadán vagyunk. A berkési kurátor odaintett neki, hogy no Feri azt a — tudod már melyiket. Feri rákezdett egy csárdásra. Melyikre? — veti közbe a nagybátyám. Hát a „Vékony deszka kerítésre“, csak látom, hogy a kurátor ur derékba kapja a siklód papnét, és megindult a tánc. De milyen tánc! Ilyet ember még nem látott. Tizenkét pap táncolt egyszerre. Aztán az esperes ur átvette a kommandót. Ő dirigálta a nótázást. És a kántorok futták, de nem csak egy szimplán, hanem négy hangra. Akkor tánc, a kántorok a papnékkal, a papok a presbiternéikkel, utána az esperes ur kidirigálta a fülei papnét, hogy fujja el a „Le-kaszálták már a rétet“. Hát mint egy nádszál a szélben, úgy hajladozott és elfujta. Utána egy másikat és másikat. Ujra tánc, most a papok a kántornékkal, a presbiterek a papnékkal, utána beszédek, de milyen beszédek, az ember csak bámult, hogy milyen szép a falusi élet, hogy milyen sokat kinlódik a nép, hogy milyen öserő van a faluban.

És ez így ment sorjában, de olyan rendben, akár egy templomozás. Felköszöntötték a kurátorok a kántorokat, a kántorok a papokat. A papok kibékültek a kántorokkal, a presbiterek megígérték, hogy többet

nem maradnak el a kepevel, a papok megígérték, hogy elengedik a régi kepehátrálékot, szóval mindenki megígért minden szépet és jót. És ez így tartott reggel négyig. Hát ilyen volt a parciális.

Jól van Pista, igazad van. Most már igazán sajnálom, hogy lekésstem a parciálisról. És a Pista elbeszélése alapján látom, hogy nem ok nélkül ejtette rabul ötven évvel ezelőtt a falut a parciális. Nem hiába beszéltek róla egy évig, amig valamelyik faluban meg nem történt az új parciális. Persze ilyen igazi parciális ritkán van, mert ujabban nem is parciális az, hanem egyházköri közgyűlés. A egyházköri közgyűlés pedig nem parciális.

Dr. Gyulai Zoltán.

Gyász hírek

Benczédi Ferenc ny. unitárius lelkész életének 48-ik, özvegyiségének 8-ik évében hosszas szenvedés után január 23-án elhunyt. Egyike volt az első világháború utáni legbuzgóbb lelkész numzedékeknek. Az első világháború magával sodorta és fogságba is jutott. Teológiai tanulmányai alatt hivatása iránt nagy szeretetet tanusított. Tudományos és irodalmi képességei is jelentkezték. Nyárászentlászlón és Gyagyan nyert lelkészi állást. Pontosság, rend, szorgalom és a pálya iránt való nagy szeretet jellemezte. Lelkesedését és nem közönséges munkaerejét azonban lefokozta a reánehazedő betegség, ami miatt korán nyugdíjba kellett mennie. A pálya iránt való szeretetet és lelkesedést örökségül hagyta hasonló nevű fiára, aki Teológiai Akadémiánk II. éves növendéke. Halálát elterjedt rokonság, pályatársai és volt hívei gyászolják.

Ozv. Dr. Nyiredy Gézáne sz. Benczédi Zsuzsánna életének 75-ik évében február hó 7-én d. u. 4 órakor Budapesten jobblétre szenderült. Dr. Nyiredy Géza kolozsvári gimn. tanárnak, az ifjuság igazi atyjának volt méltó élettársa. Lényéből az unitárius tisztta, egyszerű hit sugárzott. Édesatyjától (Benczédi Gergely) és édesanyjától (Mikó Klára) olyan lelki magatartást örökölt, amely mindig a zajtalan benső nemesség megnyilvánulása volt. Ugy cselekedte a jót, hogy nem tudta a bal keze, hogy mit tesz a jobb. Gyászjelentése valóban jól mondja: „Élete az áldozatos magyar anyák életének példaképe volt, hulló könynyeink között áldjuk a Gondviselést, hogy az övéi lehettünk.“ Mi is

áldjuk az Istent, hogy ilyen nemes lélekben testesült meg a szeretet s itt Kolozsvárt övéi sirhantjánál néma könyvekkel imádkozunk s áldott emlékét szívünkbe zárjuk.

Kisgyörgy Zsuzsánna életének 92-ik évében február hó 9-én hosszas szenvedés után elhunyt. Kisgyörgy Sándor boldogemlékü kiváló lelkész-esperesnek volt a testvére és az ő családjában is élt. Élénk szellemű, mindig tevékenykedő nő volt. Nagyszámu rokonság gyászolja halálát. Nyugodjék csendesen!

Kövári Jakabné sz. Pálffy Margit, brassói lelkésztestvérünk hitvese, két gyermek édesanyja, életének 40-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Rajongásig szerette családját és önzetlen, lelkes munkása volt minden unitárius ügynek. Néhány évvel ezelőtt gyógyíthatatlan betegség támadta meg szervezetét. A szörnyű szenvedések, melyeken élete utolsó hónapjaiban átment, lelki erejét és Istenbe vetett hitét megtörni nem tudták. Tisztában volt azzal, hogy meg kell halnia. Alázatos lélekkel, könnyes szemekkel készült a nagy utra. Utolsó lehelletéig gyermekei jövőjéért aggódott. Óriási részvét mellett bucsuztatta Taar Géza nagyajjai lelkész brassói templomunkban, ahol olyan rövid ideig dicsérhette Istent. Nyugodjék békében! Isten gondviselése ölelje körül a hátramaradottakat.

Borbély Máté tordai birtokos, egyházi tanácsos, életének 83-ik évében elhunyt. A gyülekezet és Torda város lakosságának osztatlan részvéte kísérte utolsó utjára. Benne egyházunk egyik legbuzgóbb hívét, legönzetlenebb tagját vesztette el. Gyermekein, Dr. Borbély Bélán és Borbély Anna ny. tanítónőn kívül egész egyházunk gyászolja. Nyugodjék csendesen!

Tóth Vilmos volt brassói segédlelkész fiz. évi súlyos szenvedés után 33 éves korában Sepsiköröspatakon elhunyt. Felfelé ivelő pályáját a hirtelen fellépő betegség letörte. Élete megrendítő példája az Istenben való feltétlen hitnek. Drága emlékét kegyelettel megőrizzük.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Márton Sámuel pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám